

Fogd fel a munkát játékként

Az *Annie Hall* forgatása ment, mint a karikacsapás. A szünetekben Woody Camel cigit hurcolászott magával. Kivett egyet a zsebéből, George Raft* után szabadon, a szájába biggyesztette, és füstkarikákat eregetett. De soha

* Főleg gengszterszerepeket játszó színész és táncos.

nem szívta le a füstöt. Senki nem várt sokat az egészszől. Egyszerűen csak jól éreztük magunkat, New York nevezetességeivel a háttérben. Mint mindig, Woody most is aggódott a forgatókönyv miatt. Nem hasonlít túlon túl a Mary Tyler Moore Showra? Hülye vagy, mondtam. Nyugi, ne idegeskedj! Ha egy jelenet nem működött, Woody azt csinálta, mint máskor is, átírta, mialatt Gordon Willis a világítással foglalatoskodott. Az átírás többnyire húzást is jelentett. Woody nem nagyon bízott saját szavaiban, nincs is túl sok beszéd az *Annie Hall*ban. Az, hogy Gordon Willist választotta operatőrre, beszédes bizonyítéka annak, mennyire szerette megszegni a szabályokat. Mint sok komikus, ő is szinte betegesen lenézte a vígjátékokat. Másokkal ellentétben azonban ezt a megvetést is úgy kamatoztatta, hogy szellemes vizuális megoldások sorával dobta fel a filmet. Gordonnal az oldalán többé nem a sötétben tapogatózott. Megtanulta, hogyan alkalmazza elegánsan a megosztott képernyőt és a flashbackeket. Gordon közelik nélkül is biztosított annyi képi változatosságot, amellyel fogva tarthatta a nézők figyelmét. Ezek az újítások szokatlanul számítottak a filmvígjátékok világában. Az *Annie Hall* árnyékokból és fényekből építkezve, fölösleges szószátyárkodás nélkül gördítette előre a cselekményt.

Woody is ilyen könnyedén rendezett. Lazábbra vette a párbeszédet. Feledkezzünk el a merev beállításokról! Mozogjunk úgy, mint a hús-vér emberek. Ne tulajdonítsunk túl nagy jelentőséget a szavaknak, és úgy öltözködjünk, ahogy a kedvünk tartja. Hogyan? Azt vehetek fel, amit akarok? Ez sarkalatos kérdés volt. Követtem hát Woody instrukcióját, és azt hordtam, amihez kedvem volt, pontosabban ellestem az utcán a New York-i divatot. Annie khaki pantallója, mellénye és nyakkendője innen származik. A kalap ötletét Aurore Clémenttől, Dean Tavoularis* későbbi feleségétől csentem el, aki egy napon homlokába húzott, széles karimájú kalapban jelent meg a *Keresztapa II.* forgatásán. Aurore kalapja jelentette az utolsó simítást *Annie Hall* legendás külsején. Volt stílusa, ahogy volt mindazoknak a nőknek is, akik a SoHo-ban

jártak-keltek a hetvenes évek közepén. Ők lettek az *Annie Hall* igazi jelmeztervezői.

Nos, azért ez nem teljesen igaz. Woody volt az. Minden egyes ötlet és döntés az ő fejéből pattant ki.

* Filmes látványtervező.

Egy vetítés, 1977. március 27.

Jackkel kézzel fogva ültünk az Annie Hall vetítésén. Ez volt a Filmex Fesztivál zárófilmje a Century Cityben. A filmszínházat kivilágították, és tűzijátékkal növelték az ünnep fényét. A teremben már csak az első sorban tudtunk volna leülni, ezért inkább hátul telepedtünk le a lépcsőn. Ez volt az ANNIE HALL. Én azonban egyedül Diane-t láttam, a modorosságait, mimikáját, arcát, frizuráját, miegymást, őt magát. A cselekmény csak ezután következett. Mikor azt a dalt énekelte – „Te voltál az” – abban a lármas, füstös lokálban, könny szökött a szemembe. Ennél is jobban megrikatott azonban a „Mint a régi szép időkben”, olyan romantikus! Majd szétvetett az öröm, noha iparkodtam uralkodni magamon. Diane gyönyörű volt. Gordon Willis, a film operatőre kiváló munkát végzett. Diane maga válogatta meg a ruhatárát. A bő szárú nadrágok meg az a szürke póló egész biztosan „saját gardróból” származnak. Az Annie Hall szerelmi történet. Olyan valóságos benne minden! Annie, fényképezőgéppel a kezében, rágóval a szájában, szakasztott Diane, a lányom minden bizonytalanságával. A történet megható, mulatságos és szomorú. Szakítással végződik, akárcsak a való életben.

A Hall családnál tett látogatás amolyan komikus betét. Kivált Randy figuráját csipkedte meg Woody, akit a filmben Duane-nak hívnak. A főszereplő képtelen megérteni Duane sajátos problémáit. Colleen Dewhurst nem volt igazán nagy dobás, ő engem testesített meg. Hall nagymama sem egyéb vizuális gegnél. Jack figurája pedig teljesen szürke. A közönség soraiban mindenesetre sikert arattunk. Végig zajos tapssal jutalmazták a poénokat. Népszerű film lesz ez.

Anyuval soha nem beszéltük meg, hogyan mutatja be a Hall családot az *Annie Hall*. Miről is beszéltünk volna? Nem is láttam még a filmet. Aztán, amikor elnyertem a New York-i filmkritikusok díját, jobbnak láttam, hogy az átvétele előtt megcélzok egy mozit. 1978-at írtunk akkor. Egy délelőtti előadásra ültem be az 59. utca és a Harmadik sugárút sarkán. Alig lézengtek a nézőtéren. Senki

nem nevetett. Anyuhoz hasonlóan annyira csak önmagamra tudtam figyelni, hogy elvesztettem a cselekmény fonalát. Mi ez az egész hajcihő? – füstölögtem magamban. Mint várható volt, gyűlöltem az arcomat, a hangomat meg a szörnyű „modorosságaimat”. Másfelől tudtam, mennyire szerencsés vagyok. Hálás is voltam érte a sorsnak. A Hall család epizódja nem háborított fel. Nem érdekelt. Mindenekelőtt azért, mert egyik figura sem volt pontosan azonosítható. A különöc Duane-t, akit Christopher Walken játszott, mintha nem is erről a bolygóról szalajtották volna. Woody komikus betétként használta a családot. Általában karikírozta ki a fehér, angolszász protestánsokat egy közös ebéd beszélgetései segítségével. Egyetlen gondolatot sem vesztegettem a jelenetre. Az emberek többsége azt hiszi, hogy az *Annie Hall* a Woodyval való kapcsolatunk krónikája. Ráadásul az én vezetéknevem is Hall. Tény és való, jártunk Woodyval, ami, nekem legalábbis, jelentett valamit. Az is tény, hogy én is énekesnő szerettem volna lenni. Tétova voltam, keresgéltem a szavakat. De hát kit izgat mindez harmincöt év után? Ami fontos, az Woody teljesítménye. Az *Annie Hall* volt az első szerelmes filmje. A szerelem az a kötőanyag, amely összetartja a szellemes kiszólásait. Bármilyen keserű, de a film üzenete félreérthetetlen. A szerelem elmúlik. Woody nagy kockázatot vállalt azzal, hogy a közönség elé tárta az elválás minden fájaldalmát, és mindezt egy vígjátékban. Hetvenöt évesen, negyvenöt filmjével a háta mögött, amelyeket ugyanennyi év alatt készített el, ő az egyetlen rendező, aki fedezni tudja az aktuális munkája költségeit. A szerződés teljes rendelkezést biztosít a számára, a végső vágás joga mellett. Nem mintha más filmek nem vívták volna ki maguknak ezt a jogot, mindamellett egy olyan világban, amely nem tűri el a kudarcot, Woodynak pizsok nagy szerencséje van. Ráadásul rettentően tud spórolni, amikor a filmjei költségvetéséről van szó. Nem mindennapi zsenijére vall az is, hogy máig a legnagyobb színészeket tudja megnyerni magának, minimális gázsijért. Mivel csábítja el őket? Nos, öt színész hatszor kapott Oscart vele társulva, tízet pedig jelöltek a díjra.

Végső soron minden a szavakon múlik. Az ő szavain. Valamennyi filmjének ő írta a forgatókönyvét, vagy legalábbis társszerző volt. Márpedig ez a kiindulópontja, talapzata és értelme valamennyi munkájának.

Egy telefonhívás

Noha két évvel az *Annie Hall* forgatása előtt szakítottunk, továbbra is a legjobb haverok maradtunk. Magam sem értem, miért értettük meg most is olyan jól

egymást. Talán mert megszoktuk a másikat, akár egy öreg edzőt. Szívesen elüldögéltünk a Central Park csónakázó tavának partján, kivesézve az előttünk elvonuló sétálókat. Továbbra is élveztük, ha együtt ügyetlenkedtünk a konyhában, s új közös munkákat is terveztünk. Hanem azután minden megváltozott. Woody világhíres lett, és előttem is megnyíltak új lehetőségek. Találkoztam, Warren Beattyvel, aki szerepet adott volna a *Heaven Can Wait (Az ég tud várni)* című filmjében. Visszautasítottam az ajánlatot, ehelyett Theresa Dunn szerepében a bárokat jártam a *Looking for Mr. Goodby* című filmben. A forgatás után visszamentem New Yorkba. Mikor Warren felhívott szenteste, ezúttal nem munkáról volt szó.

Ezután is gyakran hívott. 1978 januárjában járnunk kezdünk. Azt mondtam magamnak, ez csak futó kaland. Tudom kezelni. Szó mi szó, Warren dörzsölt volt, akár egy fiskális. És ráadásul szívödöglesztően jóképű férfi, akiért bolondultak a nők. Nem is tudom, hogy képzelhettem, hogy elbírok vele. Nem, nem így van. Semmi effélét nem gondoltam. Egyszerűen csak belezúgtam. És jó ideig se nem láttam, se nem hallottam a szerelemtől. Első pillantásra beleszerettem, amikor megláttam a Beverly Willshire Hotel előcsarnokában, még 1972-ben. Csak felnézek, és mit látok. Álmaim férfit! Azt is megfigyeltem ugyanakkor, hogy minden nőt végigmért közel és távol, rajtam kívül. Engem észre se vett, akkor még nem.

Meghalni a szerelemért

Warren, mint kiderült, jóval bonyolultabb jellem volt, mint amilyennek képzeltem, amikor megcsókolta Nathalie Woodot a *Ragyogás a fűben* a Santa Ana-i filmszínházban. A kilencedikbe jártam akkor. Életemben nem láttam még Warren Beattyhez hasonló jóképű pasast. Mellesleg, nem volt hús-vér férfi, hanem csak egy sztár, akiért rajongani lehetett. És Natalie Wood? Nos, ővele tökéletesen azonosultam. Mikor a zord való kényszerítette Budot és Deanie-t, hogy elváljanak, le voltam sújtva. Kérdőre is vontam Elia Kazant, a rendezőt, miért voltak annyira ellene a szülők az igaz szerelemnek. Nem tudná megváltoztatni a befejezést? Miért olyan fontosak a társadalmi különbségek? Kazan nem válaszolt. A sors tréfája, hogy néhány hete ment a film a tévében. Újra láttam hát őket, Budot és Deanie-t, változatlanul a szerelem rabigájában. Saját kapcsolatomban Warrennel azonban nem volt hosszú életű. Minket nem a körülmények logikája választott el egymástól, hanem jellemünk mássága.

Elismerem, két különböző világban éltünk, ő Hollywood szívtiprója volt, én pedig Di-annie, ahogyan apu nevezett.

Warren nagy nőcsábász volt. Gyakran tárgyaltuk ki a nőügyeit Martha Graham táncórái után, a Neighborhood Playhouse-ban. Cricket Cohen ismert egy csajt, akinek az ismerősét Warren felcsípte, és felvitte magához a Waltdorf Astoria hotelszobájába. Atyavilág, micsoda szörnyűség, milyen megalázó!

Megesküdtünk, hogy soha nem esnénk hasonló csapdába. Mi aztán nem!

Egyet nem tudtam csak, hogy akit Warren kiszemelt magának, az elveszett. Az ő pillantásának súlya alatt a világ legvonzóbb nőjének képzeltem magamat.

Felemás arcom minden rezdülését regisztrálta, és szépnek látta. Igézetes volt, ugyanakkor félelmetes is. Kettős életet éltem, kétféle helyszínen. Warrennel jártam, a világ azonban még Woody nőjének hitt az *Annie Hall* miatt.

Warren a vesékbe látott. Mindig azt kutatta, ami a felszín mögött lappang. Ő volt az egyetlen ember, aki megkérdezte, dioptriás volt-e a filmben a szemüvegem. Talált, süllyedt. Amíg Woody efféle levelekkel öntött belém önbizalmat – „U.i.: Megérkeztek a fotóid. Egyelőre ezek a legjobbak.

Komolyan.” –, addig Warren rosszállóan nézett az egyik kollázsomra.

„Filmcsillag vagy – mondta. – Az, ami lenni akartál. Elégedj meg ennyivel.

Mire jó ez az egész művészkedés?” Ezt szerettem benne, mindig kimondta, amit gondolt, kertelés nélkül. És, meg kell hagyni, jó szeme volt.

Ha összehasonlítom a szüleim kapcsolatát és az enyémet Warrennel, nem kérdéses, hogy Warren sokkalta ellenállhatatlanabb volt, mint Jack Hall valaha is lehetett. Mikor bevallottam neki, hogy félek a repüléstől, azzal lepett meg, hogy egyik New York-i utamnál velem jött, végig fogta a kezem, és csak leszállás után engedte el. Miután épségben földet értem, búcsúzóul megcsókolt, és már szállt is fel a következő gépre, amelyik visszavitte L. A.-be. Bálint napra megajándékozott egy szaunával az egyik fürdőszobámba és egy gőzkamrával a másikba. Tele volt ehhez hasonló nagylelkű gesztusokkal. Ugyanakkor mindenféle örültségekkel is etetett, például, hogy nagyra vagyok hivatott. Lehetne belőlem rendező, politikus vagy minden idők legnépszerűbb színésznője. Csak akarnom kell. Az effélét nevetve szoktam elhárítani azzal, hogy elment az esze. De persze tetszett a dicséret, minden pillanata. Ahogyan őt is szerettem. Kivált az örült nagyvonalúságát.